

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Peccatum veniale ex genere suo, fit mortale in individuo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

culpa saltem gravis contra votum, vel juramentum. *Ratio est:* quia virtute talis voti, vel juramenti non includitur voluntas vitandi ludum in tam modica quantitate. Si autem notabilis pecuniæ quantitas exponatur, aut prædictum periculum subsit, etsi parvo tempore ludatur, utique mortalis erit transgressio voti, vel juramenti. Hæc omnia summarie ex eodem *Sancti. lib. 3. Moral. c. 18. n. 1. & 3.* quem vide.

SECTIO III.

Peccatum veniale ex genere suo etiam fit Mortale in individuo.

SUMMARIUM.

31. Peccatum potest esse veniale tripliciter. 1. ex genere.
2. Ex imperfectione actus. 3. Et ex parvitate materia.
32. Peccatum ex genere suo veniale, fit mortale (præterquam ex conscientia erronea, de qua supra c. 1. sect. 2.) I ex fine, vel effectu malo.
33. II. Ex periculo
34. III. Ex scandalo, &
35. IV. Ex contemptu, & sine ultimo.
36. Peccatum veniale per se quidem prohiberi non potest sub mortali;
37. Bene autem per accidens: scilicet ratione finis præcepti intenti.

Peccatum veniale etiam triplex assignatur: ex genere, ex imperfectione actus, & ex parvitate materia.

Peccatum veniale ex genere suo dicitur, quod, 31 quantum est ex natura, & objecto suo, ita levis est malitiæ, ut seclusâ malitiâ alterius speciei non possit excrefcere in peccatum mortale: Quia nimirum

mirum secundum se, & proprium objectum pro
 statum licet sit. difforme rectæ rationi, & legi, non
 tamen graviter repugnat; quia nec in gravem
 Dei injuriam, neq; in grave proximi, vel sui ipsi-
 us damnum corporale, vel spirituale cedit. Ut
 sunt vanæ cogitationes, verba otiosa, mendacia
 jocosa vel officiosa: & universaliter: omnis excē-
 sus vel defectus in passionibus animi de se indif-
 ferentibus, & usu rerum aliàs indifferentium vel li-
 citarum: de quibus universalem regulam optime
 tradit Lessius apud Layman. l. 1. tr. 3. c. 5. n. 7.
*Cum aliquid per se malum non est, sed indifferens,
 tunc excessus ejus in appetitione usive peccatum
 est duntaxat veniale per se loquendo, & seclusa
 gravi nocumento, aliave malitiâ extrinsecâ.* Ut
 sunt excessus non enormes in cibo & potu, in
 matrimonii, ornatu vestium, apparatu convivio-
 rum. Item excessus in appetitu & usu divitiarum,
 pecuniæ, honoris, laudis, recreationis, aut volu-
 ptatis aliàs non prohibita, & similium, in quibus
 mediocritatem tenere est difficile, & maxime ve-
 rum illud Jacobi 3. *In multis offendimus omnes.*
 Intellige semper *per se*. Seclusâ aliâ malitiâ, pro-
 hibitione, scandalo, nocumento gravi proximi,
 vel sui ipsius; & excessus enormitate, ut fit in vo-
 racitate, ebrietate, & de quibus intra cap. 7.
 sect. 4.

Peccatum veniale ex imperfectione actus est,
 quod licet ex genere suo sit mortale, tamen ob
 defectum plenæ advertentiæ & deliberationis intel-
 lectus, ac ideo sufficientis voluntarij, ac consenti-

voluntatis veniale hinc & nunc in individuo evadit, ut blasphemia ex impetu passionis.

Peccatum veniale ex parvitate, vel levitate materia est, quod etiam ex genere suo natum est mortale esse in sufficienti materia, hinc & nunc autem deficiente sufficienti materia veniale evadit. De hoc utroque latè satis actum *sect. prac.* Hinc videndum, qualiter ipsum peccatum veniale ex genere fiat mortale in individuo.

ASSERTIO IV.

Peccatum veniale ex genere suo, fit mortale in individuo his ferè modis. Ex conscientia erronea, de qua supra: ex fine vel effectu malo: ex periculo: ex scandalo: ex contemptu: ex ultimo sui constituto. Communis doctrina.

§. I.

Ex Fine, vel Effectu malo.

UT si quis leviter vel officiosè mentiatur ad 2° obtinendam fornicationem: ipsum mendacium de se veniale fit mortale ex fine, juxta dicta suo loco. Quemadmodum etiam ex effectu malo, seu gravi detrimento proximi vel sui ipsius præviso, vel prævideri debito veniale in mortale evadere potest. Ut si quis ex levitate garriat, sive quid modicum furetur, unde gravissimas suspensiones, odia, inimicitias, jurgia &c. oritura prævidet, vel prævidere deberet, mortaliter peccat, cum sit voluntaria causa gravium incommodorum sibi saltem indirectè voluntariorum. Similiter, si transiens per vineam cum multis, paucosq;

tacc-

racemos accipiens in causa sis, ut alii exemplum tuum secuti notabile damnum inferant, mortaliter peccas secundum omnes. Quin etiam saltem ex charitate, sub mortali teneris ad compensandam partem à te ablatam, si spes sit probabilis etiam alios damnum compensaturos. *Lajm. l. 3. c. 3. p. I. c. I. n. 3.*

§. II.

Ex Periculo.

33 **P**eccatum veniale (imò quæcunque actio indifferens) evadit mortale, si advertatur ad esse proximum periculū labendi in mortale: juxta illud Eccl. 3. *Qui amat periculum, peribit in illo.* Et, quia talis salutem animæ contemneretur, cum ejus tam probabili periculo temerè se exponit. Ut si excedendo in potu, etsi venialiter tantum, certo prævideas te inebriandum, Horas omissurum, in fornicationem aliudve peccatum lapsurum. Si frequentes conversationes de se quidem non malas, saltem moraliter, quibus tamen mortaliter labi sæpius expertus es, & eò ipsò peccas mortaliter, & quidem eodem genere peccati, cujus proximo periculo te exposuisti. Unde in confessione exponere debes species peccati, cujus periculo te exposuisti: illud enim commisisse censebis: quandoquidem eodem precepto, quo vitare tenemur tale peccatum, tenemur etiam vitare illius proximum periculum, vel occasionem. Debet autem semper ejusmodi periculum esse moraliter grave, proximum, & ut re-

cent, obruens: è quo, attentis circumstantiis, difficulter possit evadi, & culpa læthalis evitari. Si enim periculum prævisum possit facillè caveri, debitaque ad cavendum cautela adhibeatur, non est gravius, saltem mortale peccatum se illi committere. *Communis doctrina.*

§. III.

Ex Scandalo.

Similiter veniale peccatum mortale evadit, cum prævidetur, vel prævideri deberet, cedere in grave proximorum scandalum, seu ruina spiritalem. Sic levitates, etsi de se veniales tantum, Religiosi vel Clerici coram Sæcularibus exinde graviter scandalizandis, evadunt mortales, secundum omnes. Ubi obiter nota, ad malitiam mortalem scandali minimè opus esse, ut ruina proximi per se directè intendatur, quod propriè est scandalum diabolicum, omnium contra proximum peccatorum gravissimum: sed sufficit, quòd indirectè libenter volita sit: quod scilicet proximum quocunque modo, aut jussu, consilio, suasu, prece, inducas ad agendum aliquid, quod est peccatum mortale, aut sine mortali fieri non potest: aut saltem exemplo tuo provocas ad peccandum, utpote agendo vel omittendo aliquid, ex quo prævides, vel prævidere deberes, proximum sumpturum occasionem ruinæ spiritualis: quæ eò ipsò indirectè tibi voluntaria imputabitur: sive deinde opus tuum reverè malum sit, sive solum speciem mali habeat. Ut si Clericus domi alet personam populo suspectam,

Etiam, etsi ponatur, nullum subesse peccatum, nisi peccati periculum, aut ad summum levitates veniales appareant, tamen peccat, atque ad vitandum publicum scandalum, & malum detractionis atque contemptus status Clericalis, ex illius specie mali oriturum, sub mortali tenetur illum foeminam dimittere, ut ex *Concilio Trident.* sess. 25. c. 14. *De reformat.* communiter docent Doctores.

§. IV.

Ex Contemptu, & ultimo Fine.

35 **Q**Uaecunque transgressio legis vel præcepti cujuscunque etsi in materia levissima, & maximè veniali, ex formali, & gravi contemptu legis vel præcipientis, semper est peccatum mortale & speciale formalis inobedienciæ, de quo est professo *cap. 7.* ubi de causis peccatorum.

Denique, ultimo & pessimo modo, veniale est mortale, quando in eo constituitur ultimus finis hoc est: quando peccans peccato veniali, v. g. in vanâ gloriâ, gulâ, potatione, lusu, usu immodico conjugii &c. ita ardentè affectus est ejusmodi peccatis, ut propterea paratus sit quamcumque legem Dei transgredi, vel Deum quomodolibet offendere, ideòque gratiâ, & amicitia Dei privari. Quod aliquando quidem fit explicitè, præsertim in ardentè ludentibus, qui sæpè priusquam desistant, potius die festo Sacrum negligere, vel quamvis legem violare parati sunt, & non raro actu violant aliquando verò, & sæpiùs fit implicitè: ut dicitur quis quidpiam acturus, suborto dubio, an non

forte graviter peccet, & DEum offendat, ejusque gratiam perdat, nihilominus facit vel pergit: cen-
setur is tunc interpretativè dicere, sive sit grave peccatum; vel gravis offensa DEL, sive non: ego faciam: ideòque in eo peccato de se veniali ultimi-
mum finem constituit, quia plus creaturam, quam DEUM diligit, atque mortaliter gravissime peccat contra Charitatem. Unde in hoc casu non videtur sufficere in Confessione solum dicere propositum illud violandi quàm cunque legem DEL, sed opus est etiam explicare actum, propter quem, vel cujus amore habuisti tam perver-
tum propositum offendendi DEum, v. g. potum, solum &c. Quò enim vilior res est, propter quam quis paratus est DEum offendere, eò gravior est injuria & contemptus infinitæ Bonitatis, ac Majestatis divinæ. In aliis autem modis superioribus plerumque sufficit solum exprimere rationem peccati mortalis, omisâ ratione peccati venialis: ut si mentiendo foeminam induxisti in peccatum, & excessu potus alios graviter scandalizasti: sufficit dicere: *induxi foeminam in peccatum; gravi- ter scandalizavi alios*: nec opus est exprimere mandacium, vel excessum in potu.

Dubium incidens.

Utrum peccatum veniale possit prohiberi sub mortali, seu fieri mortale ratione novi Præcepti prohibentis?

RESOLUTIO.

Per se non potest. Ratio est. Quia accedente novo divino vel humano præcepto, materia

THEOL. MORAL. PARS I. Ff in

in se minimè mutatur : ergo actus, qui secundum se & circumstantias suas omnes omninò levis ac venialis est, ratione solius novi præcepti non potest fieri mortalis. Deinde quia ad omnem legem vel præceptum essentialiter requiritur, ut sit honesta, iusta, rationabilis : at verò rem omninò levem ac venialem velle prohibere sub peccato mortali, esset omninò injustum, irrationabile, inconueniens, quod DEO repugnat, & hominibus non decet. Ergo &c. Unde noster *Alphon. a Castro lib. 1. de lege pœnali c. 5.* meritò reprehendit Prælatos Regularium, qui rem ita levem, ut peccatum silentium, tardum accessum ad Chorum, unum fructus vel lactuæ comestionem &c. præcipiunt, vel prohibent per Obedientiam, sub excommunicatione, aliove modo gravem obligationem significante : atque eiusmodi præcepta communitaria tantum esse censenda, non obligatoria ad tantam culpam. Excipe tamen, nisi accederet contumacia, & contemptus. Tametsi enim lex vel præceptum Superioris primò de re levi sit, gravitas tamen oriatur obligatio, & culpa transgressiva, quando post Superioris admonitionem repetita contumacia accedit, non sine contemptu saltem implicito, & gravi communis obedientiæ detrimento. Quâ ratione *c. si quis. De vita & honestate Cler.* jubetur excommunicari Clericus, qui commam nutrierit : haud dubiè, post præviam admonitionem contumaciter. Simili modo discurrendum de venantibus, vel piscantibus contra prohibitionem Principis, vel Magistratus.

II. Per accidens antea potest. Sæpissimè enim
fit, quod materia secundum se ex objecto suo om-
nino levis & venialis, imò indifferens, per acci-
dens tamen ratione finis, quatenus scilicet refer-
tur ad Communitatis bonum, pacem, discipli-
nam, famam servandam, scandala, & pericula pec-
cati cavenda, omnino fiat materia gravis, & tan-
quam capax tantæ obligationi, justè sub pecca-
to mortali, sub pœna excommunicationis, vel alia
gravissima prohibeatur. Sic lex Ecclesiastica sub
excommunicatione latæ sententiæ justissimè pro-
hibet detentionem & lectionem librorum hære-
ticorum. Quia quamvis detentio simplex, vel
modica lectio libri hæretici per se non sit materia
gravis; quia tamen detentio est incentivum le-
ctionis, & etiam modica lectio paucarum pagina-
rum potest hæresis veneno inficere, ideò per acci-
dens ratione periculi efficitur materia gravis, &
capax tantæ culpæ. Similiter in SS. Religioni-
bus justissimè sub peccato mortali, per S. Obedien-
tiam, quandoque etiam cum reservatione, vel cen-
surâ prohibetur ingressus in cellam alterius; scri-
bere litteras vel recipere sine scitu Superioris: in-
gressus in certas domos: bibere vel unicum hau-
stum in domibus Sæcularium, ubi habentur Mo-
nasteria, & alia hujusmodi, tametsi secundum se
omnino levia, & ad summum venialia, per acci-
dens tamen relata ad bonum commune, ad evi-
tanda scandala, & peccandi pericula sæpè omnino
necessaria, vel maximè utilia: adeoque verè mate-
ria gravis, & culpæ mortalis capax. Nequè obstat,

quòd in particulari casu respectu hujus personæ non sit proximum; vel ullum omnino periculum peccati, vel scandali: quia lex fertur ad bonum commune omnes concernens: & ad averterendum malum commune, seu tollendam omnem occasionem mali generaliter respectu omnium, & non ratione certæ personæ: ideòque omnes illi communi obligat: omnes enim bono communi tali lege intento perfruuntur, omnes tale malum peccati vel scandali incurrere possunt, esto deest unus aut alter in particulari non incurreret. Ut est communi Doctrina bene notat *March. Tribun. p. 2. tr. 1. tit. 8. q. 3. Reg. 1. in fine.* Vide etiam *Tambur. lib. 1. in Decalog. c. 1. §. 3. n. 18. seqq.* Licet enim non sit periculum in illo casu, adest tamen periculum generaliter, & ut plurimum, quod fuit sufficiens causa imponendi illud præceptum: circa quod elegantem tradunt Regulam Juris apud Nicol. Dubois ad Propositionem ab Alextan VII. damnatam 40. *Lex, quæ periculo occurrere vult, committitur etiam non secuta novâ; Lex, quæ ob occasionem noxiam factum damnat, causam facti non distinguit, etiam non malo consilio facientem constringit, & ita docet communis Theologorum apud Basil. Pontium lib. 5. de Mar. c. 5. n. 11.* Tamb. lib. 1. Decal. c. 1. §. 3. à num. 18. Atque eadem ratione resolvendum erit in questione, an vovens in materia levi possit se obligare sub mortali: item an Confessarius possit imponere poenitentiam levem v. g. *unum Ave Mariæ stella &c.* sub mortali implendam? Per se certè

neuter potest, sicut nec Superior ob rationem
mox ante n. præced. datam. Poterit tamen per ac-
cidens ob gravis momenti finem, vel circumstan-
tias eâdem ratione, quâ modò de Superiore præci-
piente explicatum est. Sed hæc insinuasse satis
est; latiùs tractanda in propriis materiis.

SECTIO IV.

*An, & quomodo venialia multiplicata con-
stituant peccatum mortale?*

SUMMARIUM.

31. Venialia multiplicata quidem ad mortale tandem di-
sponunt.
32. At verò sine omni morali connexione in materia, vel ef-
fectu aliquo, etiam in infinitum multiplicata ratione
soli multiplicationis mortale fieri non possunt.
33. Sic, Clericus quotidie in Breviario omittens aliquot ver-
sus &c. opifex singulis festis per totum annum unâ &c.
g. horâ laborans &c. non peccat mortaliter. Idem
est de jejunante.
34. Item qui toto anno parvam & g. orationem ex voto pro
quodvis die determinatim debitam, omittit, semper ve-
nialiter tantum peccat.
35. Ego qui talia unâ intentione & g. initio anni proponat
quotidie facere: & g. quotidie aliquot versus omit-
tere, laborare: orationem illam omittit: quâvis oc-
cassione leviter mentiri &c. Idem est de eo, qui plures
ad similia faciendâ inducit.
36. Similiter, per se loquendo probabilius venialiter tantum
peccat, qui vult committere omnia venialia, & sola
mortalia vitare.
37. Quando verò habent moralem inter se connexionem
ratione materiae concretescentis, vel effectus causati sub
aliqua unâ directa, vel indirecta intentione, mortale
efficiunt.